

Ime i prezime pripravnika: Sanja Stipinović, prof.

Škola u kojoj je pripravnik stažirao: Osnovna škola Mejaši, Split

Ime i prezime mentora pripravnika: Divna Šušić, prof.

Ime i prezime ravnatelja škole: Mirjana Jerčić, prof.

Priprava za izvedbu nastavnoga sata na stručnomu ispitu iz Hrvatskoga jezika

Predmetno područje: Jezik

Nastavna jedinica: Frazemi

Škola u kojoj se polaže stručni ispit: Osnovna škola Lučac, Split

Nadnevak održavanja nastavnoga sata: 7. 2. 2013.

Razred i školski sat: 8.a, 2. školski sat

Ime i prezime mentora na stručnome ispitu: Nataša Kokan, prof.

Ime i prezime predsjednika Ispitnoga povjerenstva: dr. sc. Srećko Listeš

Nastavna tema: frazem

Ključni pojmovi: frazem, značenje frazema, podrijetlo frazema, frazemske rečenice

Obrazovna postignuća: prepoznati frazem, poznavati osnovna obilježja frazema, tumačiti poznate frazeme, prikladno rabiti češće frazeme

Tip nastavnoga sata: obrada novog gradiva

Cilj nastavnoga sata: osposobiti učenike da prepoznaju frazeme i njihovo značenje

Zadatci nastavnoga sata

- a) obrazovni:
 - prepoznati frazeme
 - poznavati osnovna obilježja frazema
 - tumačiti poznate frazeme
 - prikladno rabiti češće frazeme

- b) odgojni:
 - razvijati svijest o izražajnim mogućnostima hrvatskoga jezika
 - kreativno povezivati nastavu jezika s jezičnim izražavanjem i ostalim nastavnim područjima
 - razvijati sposobnosti zamišljanja, doživljavanja i izražavanja
 - razvijati sposobnost zaključivanja

- c) funkcionalni:
 - razvijati osjećaj za prihvaćanje jezičnih sadržaja
 - razvijati spoznajne sposobnosti: uočavanja, povezivanja, zaključivanja i primjene stečenih znanja

- d) komunikacijski:
 - razvijati funkcionalne komunikacijske sposobnosti u usmenom i pisanom izražavanju

Metodički sustav (sustavi): integracijsko-korelacijski, analitičko-eksplikativni

Nastavne metode: monolog, razgovor, čitanje, pisanje, objašnjavanje, zaključivanje

Nastavna sredstva i pomagala: živa riječ, udžbenik, ploča, kreda, nastavni listići, omotnice s manipulativnim karticama, nastavni listići za stvaralački zadatak

Nastavni oblici: frontalni rad, individualni rad, rad u paru, grupni rad

Unutarpredmetna korelacija: povezivanje frazema s jezičnim izražavanjem

Međupredmetna korelacija: povijest, vjeronauk

Struktura i trajanje pojedinoga dijela nastavnoga sata:

1. Uvodna riječ: pozdravljanje učenika i kratko predstavljanje
2. Motivacija (4 min)
3. Najava nastavne jedinice i čitanje metodičkog predloška (8 min)
4. Obrada novog gradiva (25 min):
 - obilježja frazema
 - definicija frazema
 - podrijetlo frazema
 - frazemska rečenica
5. Zadatak za samostalan stvaralački rad učenika (8 min)

IZVORI I LITERATURA:

1. Snježana Ferenčić, Anđelka Rihtarić, Matilda Bulić, Lidija Dujić, Sanja Miloloža: *Hrvatski ja volim; udžbenik hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole*. Zagreb: Profil, 2009.
2. Snježana Ferenčić, Anđelka Rihtarić, Matilda Bulić, Lidija Dujić, Sanja Miloloža: *Hrvatski ja volim; radna bilježnica uz udžbenik hrvatskoga jezika za osmi razred osnovne škole*. Zagreb: Profil, 2009.
3. Stjepko Težak, Stjepan Babić: *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 1996.
4. Vladimir Anić: *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Zagreb: Novi Liber, 2002.
5. Vesna Nosić: *Frazeološke vježbe*. *Život i škola*, br. 23 (1/2010.), god. 56., str. 171. - 180.

	<p>znači manje ili drugačije od onoga što sugerira. Ima li među vama koji frazer?</p> <p>U: (Učenici različito odgovaraju).</p> <p>N: Upravo ove frazeme, koje ste vi danas slagali, jedan od učenika upotrijebio je pri sastavljanju kratkog teksta <i>Kruh naš svagdašnji</i> koji se nalazi na 56. stranici vašeg udžbenika iz jezika. Otvorite udžbenike! Pročitat ću vam tekst.</p> <p>(Upućujem ih na tekst u udžbeniku koji pročitamo nakon čega slijedi kratak razgovor o sadržaju i temi teksta.)</p> <p>N: Sviđa li vam se tekst?</p> <p>U: Da.</p> <p>N: Kakav je ovaj tekst?</p> <p>U: Humorističan.</p> <p>N: Što je humoristično u tekstu?</p> <p>U: To što dječak nije razumio o čemu mu otac govori.</p> <p>N: Kako znamo da nije razumio?</p> <p>U: Na kraju je sam priznao da ne zna kakve veze ima motika s morem.</p> <p>N: Jeste li vi razumjeli što je otac htio reći?</p> <p>U: Da.</p> <p>N: O čemu se u tekstu zapravo radi?</p> <p>U: Otac želi reći sinu da je teško raditi i zarađivati za kruh.</p> <p>N: Pogledajmo sada značenje frazema iz teksta na idućoj stranici.</p> <p>U: (Čitaju po redu frazeme i njihovo značenje.)</p>	<p>Metoda čitanja/ udžbenik, živa riječ</p> <p>Metoda razgovora/ živa riječ</p> <p>Metoda čitanja/ udžbenik</p>
--	--	---

<p>4.Obrada novog gradiva (25 min)</p>	<p>N: Ima li neki frazem značenje koje vas je iznenadilo?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: U redu. Sada ćemo zapisati na ploču frazem <i>dobar kao kruh</i>. (Na ploču zapisujem primjer iz teksta <i>dobar kao kruh</i> na temelju kojega ćemo vođenim razgovorom otkriti obilježja frazema.)</p> <p>N: Na što mislimo kada kažemo da je netko <i>dobar kao kruh</i>?</p> <p>U: Mislimo da ima dobro srce, da je veoma dobar.</p> <p>N: Sada zamijenite riječ <i>kruh</i> u frazemu koji imate pred sobom nekom drugom riječju koja vam je ostala kada ste posložili sve frazeme i recite mi ima li taj izraz isto značenje?</p> <p>U: (Miješaju frazeme i nakon toga odgovaraju.) Ne.</p> <p>N: Promiješajte redoslijed riječi u tom frazemu i recite mi ima li smisla ako kažemo npr. <i>kruh motike bez</i>?</p> <p>U: Ne.</p> <p>N: Možemo li mijenjati redoslijed riječi u frazemu ili umjesto neke riječi staviti neku drugu?</p> <p>U: Ne.</p> <p>N: Što iz toga možemo zaključiti o frazemima i redu riječi u njima?</p>	<p>Metoda pisanja/ kreda, ploča.</p>
<p>obilježja frazema</p>	<p>U: U frazemu su uvijek iste riječi i uvijek isti poredak riječi.</p> <p>N: Dakle, u frazemu su uvijek iste sastavnice u istom poretku. (Zapisujem to na ploču).</p> <p>N: Hoće li izraz imati značenje ako izostavimo neku od riječi i kažemo npr. <i>bez</i></p>	<p>Metoda zaključivanja/ živa riječ</p> <p>Metoda pisanja/ kreda, ploča</p>

	<p><i>motike?</i></p> <p>U: Ne.</p> <p>N: Što iz toga možemo zaključiti o značenju frazemima?</p> <p>U: Frazem ima značenje samo ako su mu sve riječi na broju.</p> <p>N: Dakle, frazem ima značenje samo kao cjelina. (Zapisujem i to obilježje frazema na ploču.)</p> <p>N: Može li mi sada netko od vas na temelju ovih činjenica reći definiciju frazema?</p> <p>U: (Odgovaraju.).</p> <p>N: Frazem možemo definirati kao ustaljenu svezu riječi koja se rabi u gotovu obliku. Zapisat ću to na ploču.</p> <p>N: Imajući na umu sve što smo do sada naučili, pokušat ćete pronaći frazeme na nastavnom listiću i pridružiti im značenje. (Dijelim nastavne listiće koje učenici samostalno rješavanju. Nakon toga usmeno provjeravamo rješenja.)</p> <p>N: Pogledajmo sada prvi frazem u tekstu: <i>otići na kvasinu</i>. Što mislite zbog čega se kaže baš tako? Zna li što se pretvara u kvasinu nakon nekog vremena?</p>	<p>Metoda zaključivanja/ živa riječ</p> <p>Metoda pisanja/ kreda, ploča</p> <p>Individualni rad/ nastavni listići</p>
<p>podrijetlo frazema</p>	<p>U: Vino.</p> <p>N: Jesu li u tom frazemu sve riječi dio književnog standarda?</p> <p>U: Nisu.</p> <p>N: Koja riječ pripada narječju?</p> <p>U: Kvasina.</p> <p>N: Koja je književna riječ za kvasinu?</p> <p>U: Ocat.</p>	<p>Metoda razgovora/ živa riječ</p>

	<p>N: Što mislite zašto je upotrijebljena riječ iz narječja?</p> <p>U: (Različiti odgovori).</p> <p>N: Taj frazem je nastao upravo na ograničenom, regionalnom području na kojem se koristi ta riječ. Možete li pretpostaviti kako zovemo takve frazeme?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: Takve frazeme zovemo izvorni hrvatski frazemi. Koji su još izvorni hrvatski frazemi u ovome tekstu?</p> <p>U: <i>Mlatiti praznu slamu, skinuti s dnevnog reda, as k'o kuća...</i></p>	<p>Metoda zaključivanja/ živa riječ</p>
<p>izvorni hrvatski frazemi</p>	<p>N: Što je s frazomom <i>ispravljati krivu Drinu</i>? Pripada li i on u ovu grupu?</p> <p>U: Da.</p> <p>N: I onaj izraz s početka sata <i>plava kuverta</i> je izvorni hrvatski frazem. Zna li kako se na književnom standardu kaže kuverta?</p> <p>U: Omotnica.</p> <p>N: Možete li sada pretpostaviti odakle dolaze frazemi <i>nevjerni Toma</i> i <i>prati ruke od nekoga</i>?</p> <p>U: Iz Biblije.</p>	<p>Metoda razgovora/ živa riječ</p>
<p>biblijski frazemi</p>	<p>N: Kako se zovu takvi frazemi?</p> <p>U: Biblijski frazemi.</p> <p>N: Ima li još biblijskih frazema u tekstu?</p> <p>U: Ima. <i>Za vijeke vjekova, sići u pakao.</i></p> <p>N: Zna li još koji biblijski frazem?</p> <p>U: (Učenici različito odgovaraju.)</p>	

<p>športski frazemi</p>	<p>N: Sigurno ste tisuću puta čuli da je netko nekome <i>dao crveni karton</i>. Odakle dolazi taj izraz?</p> <p>U: Iz športa.</p> <p>N: Koji biste naziv dali tim frazemima?</p> <p>U: Športski frazemi.</p> <p>N: Koji još frazemi iz teksta pripadaju ovoj grupi?</p> <p>U: <i>Kiksati na startu, proći ciljnu ravninu.</i></p> <p>N: Možete li se sjetiti neke prigode kada ste čuli da netko upotrebljava ove frazeme ili neki drugi športski frazem?</p> <p>U: (Različiti odgovori.)</p> <p>N: U redu. Do sada smo frazeme iz teksta svrstali u tri grupe. Sada ponovno pogledajte listić i recite mi koji su frazemi ostali nerazvrstani.</p> <p>U: <i>Ahilova peta, presjeći gordijski čvor.</i></p> <p>N: Koje ste značenje pridružili frazemu <i>presjeći gordijski čvor</i>?</p> <p>U: Težak problem koji se može lako riješiti.</p> <p>N: Što znači riječ gordijski?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: Prema drevnoj predaji, u frigijskom gradu Gordiju, na području današnje Turske, postojao je vrlo zapetljan čvor. Taj čvor je zavezao kralj Gordije uz jaram kola, koja su pripadala slavnom kralju Midi, uz obećanje, tj. proročanstvo da će onaj tko ga uspije razmrsiti biti gospodar Azije. Što mislite je li ga itko uspio odmrsiti?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: Otprilike 400 godina nakon tog</p>	<p>Metoda razgovora/ živa riječ</p>
-------------------------	---	---

<p>povijesni frazemi</p>	<p>proročanstva, točnije 333. godine u Gordiju se zatekao Aleksandar Veliki, u iščekivanju da zima prođe i nastavi svoj vojni pohod. Za svoga boravka pokušao je razriješiti taj čvor, ali uz najbolju volju nije uspijevao. Zatim je jednostavno isukao mač i presjekao čvor. I tako je ipak gordijski čvor bio razriješen. Nakon tog događaja Aleksandar je zaista osvojio cijelu Malu Aziju.</p> <p>Iza tog frazema stoji priča vezana za povijesnu osobu i povijesni događaj. Možete li pretpostaviti kako se onda zove takav frazem?</p> <p>U: Povijesni frazem.</p> <p>N: Aleksandru Makedonskom je veliki uzor bio Ahil. Zna li tko je on bio?</p> <p>U: (Odgovaraju ukoliko znaju.)</p> <p>N: Ahil je bio junak iz grčke mitologije koji se borio u Trojanskom ratu na strani napadača. U Homerovoj <i>Ilijadi</i> je predstavljen kao glavni junak tog rata. Koje ste značenje pridružili frazemu <i>Ahilova peta</i>?</p> <p>U: Ranjivo mjesto.</p> <p>N: Zna li priču o Ahilu? Kako je njemu peta postala jedino ranjivo mjesto?</p> <p>U: (Odgovaraju.)</p> <p>N: Kad se Ahilej rodio, njegova majka ga je htjela učiniti besmrtnim tako što ga je uronila u rijeku Stiks. No, zaboravila je smočiti petu za koju ga je držala dok ga je uranjala, tako da je to mjesto ostalo jedina ranjiva točka na njegovu tijelu. Otuda i metafora <i>Ahilova peta</i> za nečiju slabu točku.</p> <p>N: Možete li se sjetiti još nekih povijesnih frazema?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: Vjerojatno ste mnogo puta čuli povijesni frazem <i>Kocka je bačena!</i> Zna li tko je to rekao i kada?</p>	<p>Metoda zaključivanja/ živa riječ</p>
--------------------------	--	---

<p>frazemske rečenice</p> <p>5. Zadatak za samostalan stvaralački rad učenika (8 min)</p>	<p>U: (Odgovaraju ako znaju.)</p> <p>N: Gaj Julije Cezar, rimski vojskovođa i slavni govornik, rekao je to kada je krenuo u građanski rat protiv Pompeja. Koje je značenje tog frazema?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: Je li taj frazem sveza riječi ili dovršena rečenica?</p> <p>U: Dvršena rečenica.</p> <p>N: Da. Iz tog primjera vidimo da frazem može biti i rečenica. Takve rečenice nazivaju se frazemske rečenice. Možete li se sjetiti još kojeg primjera frazemske rečenice?</p> <p>U: (Različito odgovaraju.)</p> <p>N: U redu. Ponovit ćemo: kakvi mogu biti frazemi po podrijetlu?</p> <p>U: Povijesni, biblijski, izvorni hrvatski, športski.</p> <p>(Zapisujem na ploču podjelu frazema po podrijetlu.)</p> <p>N: Sad kada znamo sve o frazemima, imam za vas jedan zadatak. Bliži nam se 14. veljače. Što slavimo toga dana?</p> <p>U: Valentinovo.</p> <p>N: Upravo tako. Valentinovo je poznato i kao Dan zaljubljenih. No, nemaju svi sreće u ljubavi. Upravo zbog toga, jedan novootvoreni <i>wellness</i> centar odlučio je usrećiti sve one koji nemaju s kime proslaviti taj dan pa su pripremili za njih poseban aranžman uoči tog dana. Vaš zadatak je grupno osmisliti reklamu za njihov aranžman pomoću frazema koje ću vam podijeliti.</p> <p>(Dijelim nastavne listiće na kojima je zadatak. Učenici u grupama smišljaju reklame nakon čega po jedan iz svake grupe čita konačnu</p>	<p>Metoda pisanja/ kreda, ploča</p> <p>Grupni rad/ nastavni listići za stvaralački zadatak</p> <p>Metoda čitanja</p>
--	---	--

	<p>verziju.)</p> <p>N: Pokušajte sada prepisati taj tekst s riječima koje su pravo značenje tih frazema.</p> <p>(Učenici prepisu tekst, nakon čega pročitamo nekoliko primjera i usporedimo ih s izvornim tekstom.)</p> <p>N: Imaju li ova dva teksta isto značenje?</p> <p>U: Da.</p> <p>N: Po čemu se onda razlikuju?</p> <p>U: U prvom tekstu upotrijebili smo frazeme koji imaju preneseno značenje, a u drugome riječi koje imaju doslovno značenje.</p> <p>N: Koji je tekst prikladniji za reklamu?</p> <p>U: Prvi.</p> <p>N: Kojem stilu pripada jezik reklama?</p> <p>U: Razgovornom.</p> <p>N: Možete li iz toga zaključiti koja je funkcija frazema u rečenicama?</p> <p>U: Frazemi imaju stilsku funkciju.</p> <p>N: Nadam se da vam je bilo zanimljivo i da ste naučili nešto novo. Hvala vam na suradnji i doviđenja!</p>	<p>Metoda pisanja</p> <p>Metoda zaključivanja</p>
--	--	---

PLAN PLOČE

<p style="text-align: center;"><u>Frazem</u></p> <p>dobar kao kruh ≠ dobar kao meso, kruh kao dobar</p> <ul style="list-style-type: none">- iste sastavnice u istom poretku- ima značenje samo kao cjelina <p>Frazem → ustaljena sveza riječi koja se rabi u gotovu obliku.</p>	<p>Podrijetlo frazema: - biblijski</p> <ul style="list-style-type: none">- športski- povijesni- izvorni hrvatski... <p>Kocka je bačena! → frazemska rečenica</p>
--	--

NASTAVNI LISTIĆ

1. Prepoznajte i podvucite frazeme u tekstu, a zatim im pridružite značenja tako što ćete iznad frazema napisati slovo pod kojim se nalazi njegovo značenje.

Čini mi se da su danas u školi svi malo otišli na kvasinu. Iz hrvatskog smo imali neku novu nastavnicu koja je cijeli sat mlatila praznu slamu o nekim frazemima. Ne želim biti nevjerni Toma, ali mislim da su joj frazemi Ahilova peta. U matematici sam opet kiksao na startu. Danas mi je zabila asa k'o kuća da ga se neću riješiti za vijeke vjekova. Mislim da treba presjeći taj gordijski čvor i sve ih prijaviti ministru Jovanoviću da im da crveni karton. Možda nam je ipak bolje držati jezik za zubima.

Kada sam došao kući, kao da sam sišao u pakao. Mama je odmah s kućnog praga počela vikati: „Koje su tebi bube u glavi? Kada misliš početi učiti? Neću ja cijeli život ispravljati krivu Drinu! Od danas perem ruke od tebe!”

Ma, nek' mi se skinu s dnevnog reda. Tek je počelo drugo polugodište, imam još vremena za proći ciljnu ravninu!

a) prestati se baviti nekim/nečim	i) postati senilan, izgubiti duhovnu svježinu
b) ranjivo mjesto	j) odigrati loše na početku
c) besciljno raspredati	k) zanositi se ludim mislima
d) pretjerano sumnjičav	l) isključiti nekoga iz igre
e) skidati sa sebe odgovornost	lj) negativna ocjena
f) nepodnošljivo stanje	m) zauvijek
g) paziti što govoriš	n) baviti se onim što je nemoguće riješiti
h) težak problem koji se može lako riješiti	nj) završiti utrku, završiti započeti posao

MANIPULATIVNE KARTICE

doobar	kao kruh
jesti	tuđi kruh
Nema kruha	bez motike.
tražiti kruha	preko pogače
uzeti kruh	iz usta
zarađivati za	svoj kruh
živjeti o	kruhu i vodi

Mornarski	je život
kruh sa	sedam kora.
doći	do kruha
imati kruh	u rukama
nema	tu kruha
meso	kolač
jabuka	vino

NASTAVNI LISTIĆ ZA STVARALAČKI ZADATAK

Napravite reklamu za novi *wellness*

centar u kojemu će svi nesretnici pokušati na Valentinovo zaliječiti stare rane, opustiti se i možda upoznati nekog novog. Upotrijebite neke od sljedećih frazema: *slomljena srca, zacopan do ušiju, u sedmom nebu, ohladiti glavu, stajati objema nogama na tlu, pogoditi Kupidovom strelicom, vratiti se u život, osvajati srca, poigravati se tuđim osjećajima, rob ljubavi, ljubav na prvi pogled, trn u peti, (ne) cvjetaju mu ruže.*